

Afdeling: Ontwikkeling watersystemen

Aan : [REDACTED]
Van : [REDACTED]
Datum : 13 maart 2013
Project : NNP Valkenhorst

Project code :
Onderwerp : EHS-toets maatregelen Valkenhorst
Kopie aan :

1. Aanpak nee, tenzij-toets EHS

Het plangebied maakt deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Het ruimtelijke beleid voor de EHS is gericht op behoud en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden. Daarom geldt in de EHS het 'nee, tenzij'-regime. Als een voorgenomen ingreep de 'nee, tenzij'-toets met positief gevolg doorloopt kan de ingreep plaatsvinden. Eventuele nadelige effecten moeten worden gemitigeerd en de resterende schade moet worden gecompenseerd. Als een voorgenomen ingreep niet voldoet aan de voorwaarden uit het 'nee, tenzij'-regime dan kan de ingreep niet plaatsvinden (zie 'Spelregels EHS', ministerie van LNV, 2007).

Een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS is niet toegestaan. Tenzij:

- Er sprake is van redenen van groot openbaar belang.
- Er geen alternatieven zijn.
- De resterende schade (na mitigatie) wordt gecompenseerd.

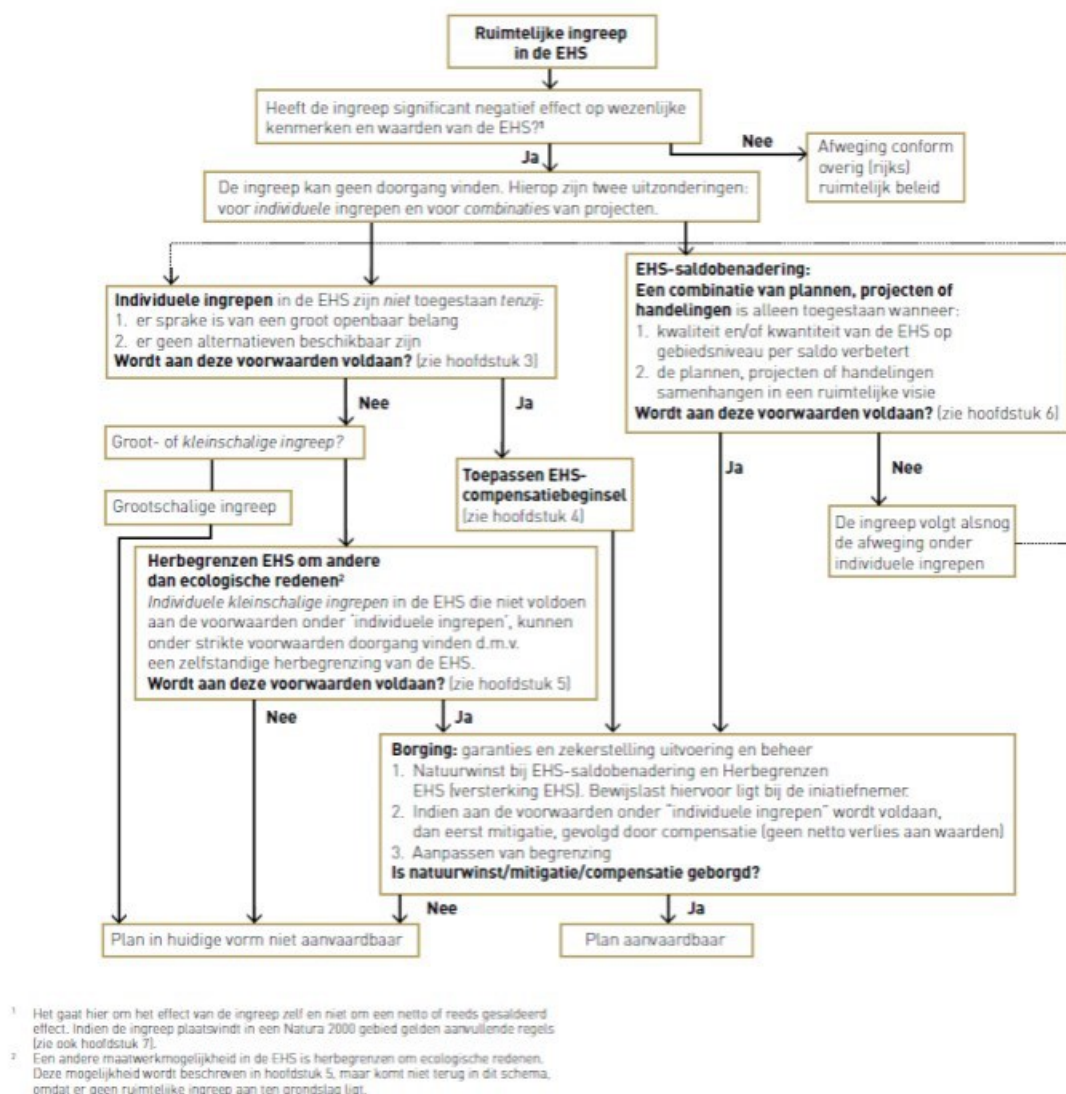
De 'nee, tenzij'-toets in de voorliggende rapportage geeft antwoord op de volgende vragen:

- Wat zijn de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS ter plaatse van de GGOR maatregelen? Hieronder vallen ook de beheertypen (voorheen: natuurdoeltypen).
- Welke effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS hebben de GGOR maatregelen?
- Zijn deze effecten als *significant* te kwalificeren?
- Hoe kunnen de effecten worden gemitigeerd of gecompenseerd?

De wezenlijke kenmerken en waarden zijn omschreven in het Natuurbeheerplan (Provincie Noord-Brabant 2013). De wezenlijke kenmerken en waarden zijn de actuele en potentiële waarden, gebaseerd op de natuurdoelen voor het gebied. Het gaat daarbij om: de bij het gebied behorende natuurdoelen en -kwaliteit, geomorfologische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, de kwaliteit van bodem, water en lucht, rust, stilte, donkerte en openheid, de landschapsstructuur en de belevingswaarde. De natuurdoelen zijn gespecificeerd als beheertype (voorheen: natuurdoeltype).

Door water gedreven

In figuur 1 is het bijbehorende stappenschema weergegeven.

Figuur 1: Stappenschema beoordeling werkzaamheden binnen EHS (LNV, 2007)

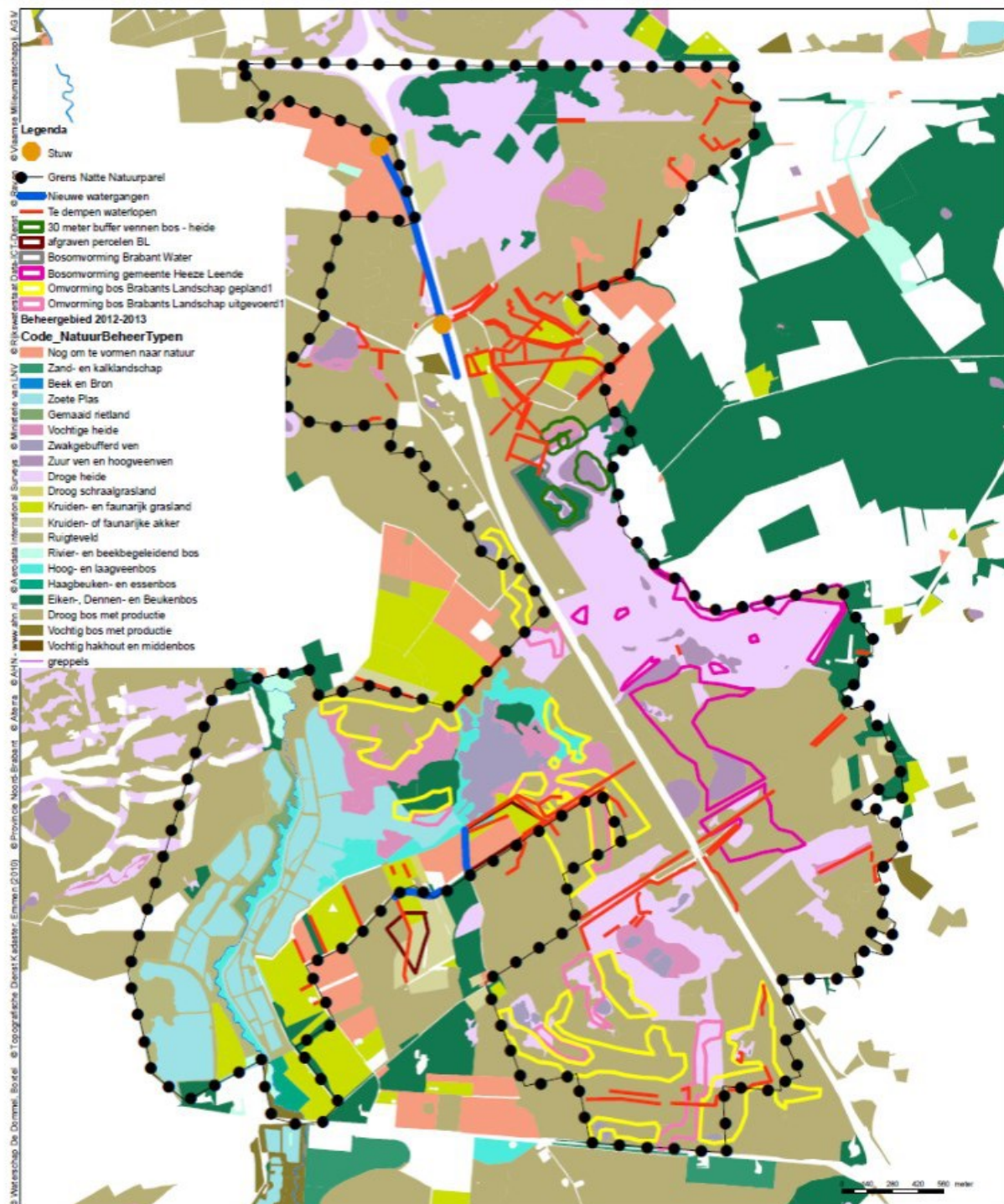
2. Nee, tenzij-toets EHS

2.1 Wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS

De wezenlijke kenmerken en waarden zijn de actuele en potentiële waarden, gebaseerd op de natuurdoelen voor het gebied. Het gaat daarbij om de bij het gebied behorende natuurdoelen en –kwaliteit, geomorfologische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, de kwaliteit van bodem, water en lucht, rust, stilte, donkerte en openheid, de landschapsstructuur en de belevingswaarde.

Basis voor de verwerving van de EHS en het gesubsidieerde natuurbeheer in de provincie Noord-Brabant vormt het provinciaal Natuurbeheerplan 2013 (Provincie Noord-Brabant 2010). Hierin staan de actuele en potentiële natuurwaarden van de EHS in respectievelijk beheertypen en ambities. In de Verordening Ruimte 2011 (Provincie Noord-Brabant 2011) is de begrenzing van de EHS vastgelegd, evenals de compensatieregels als de begrenzing moet worden aangepast.

Figuur 2 toont de actuele natuurbeheertypen binnen het plangebied en ten opzichte van de gebieden waar GGOR-maatregelen worden uitgevoerd. Hieronder is per GGOR-maatregel beschreven welke actuele natuurbeheertypen op die locatie voorkomen.

Figuur 2: Natuurbeheertypen Valkenhorst (Natuurbeheerplan 2012-2013, provincie Noord-Brabant)

1. Afgraven percelen Brabants Landschap.

Het zuidelijke perceel bestaat uit droog bos met productie (N16.01) en kruiden- en faunarijke akker/ grasland (N12.05/ N12.02). Het grootste deel van het noordelijke perceel bestaat uit nog om te vormen van landbouw naar natuur (N0.01) (om te vormen naar vochtige heide en moeras). Daarnaast een deel kruiden- en faunarijke grasland (N12.02). Het lijkt of er ook een deel van het beheertype hoog en laagveenbos (N14.02) afgegraven wordt, maar dit is niet het geval. Het grove detailniveau van de kaarten is hier de oorzaak van.

2. 30m buffer vennen bos-heide

Bestaat grotendeels uit de typen zuur ven en hoogveenven (N6.06), droge heide (N7.01) en vochtige heide (N6.04). Op de hogere randen ligt volgens de beheertypenkaart in de huidige situatie dennen-, eiken en beukenbos (N15.02).

3. Bosomvorming Brabant Water

Het grootste gedeelte bestaat in de huidige situatie uit dennen-, eiken en beukenbos (N15.02). In het noorden ligt een kleine snipper droge heide (N7.01). Op luchtfotos is te zien dat hier in de werkelijkheid ook bos staat. Op deze locatie worden alleen de bomen verwijderd.

4. Bosomvorming gemeente Heeze-Leende

Het betreft hier met name droog bos met productie (N16.01) dat omgevormd gaat worden. Daarnaast liggen er volgens de kaart de beheertypen zuur ven en hoogveenven (N6.06), droge heide (N7.01). Op luchtfoto's is te zien dat hier in de werkelijkheid ook bos staat.

5. Omvorming bos Brabants landschap gepland¹

Het gaat hier vooral om droog bos met productie (N16.01), met enkele kleine hoekjes vochtige heide (N6.04) of droge heide (N7.01).

6. Omvorming bos Brabants landschap uitgevoerd¹

Het gaat hier vooral om droog bos met productie (N16.01), met enkele kleine hoekjes zoete plas (N4.02) of droge heide (N7.01).

7. Nieuwe watergangen

De twee nieuw te graven watergangen (bovenbreedte circa 1m) lijken gelegen in nog om te vormen van landbouw naar natuur (N0.01) en in kruiden- en faunarijke grasland (N12.02). In werkelijkheid is de ene waterloop een opwaardering van een huidige greppel en de andere ligt in de berm van een weg.

8. Te dempen waterlopen

Het grootste deel van de te dempen waterlopen liggen in het natuurbeheertype droog bos met productie (N16.01). Daarnaast liggen er enkele delen in: kruiden- en faunarijke grasland en akker (N12.02 en N12.05), droge heide (N7.01), vochtige heide (N6.04), dennen-, eiken en beukenbos (N15.02) en nog om te vormen van landbouw naar natuur (N0.01).

2.2 Effecten op wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS

Uitgangspunt in de nota "Spelregels EHS" is dat geen nettoverlies aan waarden voor wat betreft areaal, kwaliteit en samenhang mag plaatsvinden. De effecten worden behandeld per GGOR-maatregel, waarbij de bosvormingsmaatregelen als 1 maatregel beschreven zijn. Om de effecten van de maatregelen op de vegetatie te voorspellen zijn met behulp van Duraveg kaarten opgesteld. Op de kaarten is aangegeven welke oppervlakten geschikt zijn per vegetatietype. Voor een uitgebreidere beschrijving zie bijlage 4.1 en figuur 2.1 van het projectplan NNP Valkenhorst.

2.2.1 Afgraven percelen Brabants Landschap.

Effect op areaal

Met het afgraven van de percelen neemt met name de oppervlakte nog om te vormen van landbouw naar natuur (N0.01) af en wordt geschikt voor de vegetatietypen gewone dopheide, natte rietgras-ruigte en ven. Deze ontwikkeling komt overeen met de ambitiebeheertypen moeras en vochtige heide. Voor het zuidelijk af te graven perceel geldt dat het areaal droog bos met productie (N16.01) en kruiden- en faunarijke akker/ grasland (N12.05/ N12.02) afneemt. Waardevollere typen als gewone dopheide, natte rietgras-ruigte en ven komen hiervoor terug.

Effect op kwaliteit

De kwaliteit van andere wezenlijke kenmerken en waarden, zoals geomorfologische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, de kwaliteit van bodem, water en lucht, rust, stilte, donkerte en openheid worden gewijzigd. Er ontstaan echter omstandigheden die beter bij de ambitiebeheertypen vochtige heide en moeras passen.

Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden worden de rust, de stilte en de belevingswaarde in het gebied aangetast. Dit is echter van korte duur (hooguit 1/2 jaar), waarna de oude situatie terugkeert. Daarnaast heeft de GGOR-maatregel als doel de waterhuishouding positief te beïnvloeden.

Effect op samenhang

De maatregel heeft geen negatief effect op de samenhang van wezenlijke waarden en kenmerken. Door de landbouwpercelen om te vormen naar natuur neemt de samenhang in het gebied. De vergroting van de samenhang van de ecologische structuur is overeenkomstig de doelstellingen vanuit Natura 2000.

2.2.2 30m buffer vennen bos-heide.

Effect op areaal

Door het verwijderen van houtopslag in een 30m zone langs de vennen, neemt het areaal dennen-, eiken en beukenbos (N15.02) enigszins af ten gunste van met name het waardevollere type zuur ven en hoogveenven (N6.06). De stobben worden niet verwijderd zodat aantasting van waardevolle natte typen en aardkundige waarden voorkomen wordt.

Effect op kwaliteit

De kans op verzuring door aanvoer van humuszuren (uit bladresten die in het ven terecht komen) kan worden beperkt door het verwijderen van bomen en struweel. Dit beperkt de bladval sterk zodat minder humuszuren worden gevormd. Door het vrijzetten van de oevers wordt ook een overgangszone naar het water gerealiseerd voor de ontwikkeling van oevervegetatie. Deze maatregel kan tevens zorgen voor een verbeterd doorzicht in het water, hetgeen de plantengroei in het ven ten goede komt.

Effect op samenhang

De maatregel heeft geen negatief effect op de samenhang van wezenlijke waarden en kenmerken.

2.2.3 Bosomvorming Brabant Water, gemeente Heeze-Leende, Brabants landschap.

Effect op areaal

Door de kap van bos verdwijnt met name een groot oppervlak droog bos met productie (N16.01). De bosomvorming van Brabant Water is met name van toepassing op dennen-, eiken en beukenbos (N15.02).

Door de kap van het bos zal minder water aan het gebied worden onttrokken en ontstaat een grotere oppervlakte aan mozaïek van droge en natte heide. Samen met de andere maatregelen leidt dit tot een hogere grondwaterspiegel in het gebied. Als gevolg van de maatregel zal het areaal droge heide (N07.01) en vochtige heide (N06.04) toe nemen.

Effect op kwaliteit

Er worden geen effecten op de kwaliteit van de beheertypen verwacht. De kwaliteit van andere wezenlijke kenmerken en waarden, zoals geomorfologische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, de kwaliteit van bodem, water en lucht, rust, stilte, donkerte en openheid worden niet negatief aangetast. De landschapsstructuur en de belevingswaarde zullen door het verwijderen van bomen en struiken wel anders zijn. Die nieuwe structuur en belevingswaarde passen echter meer bij een heideterrein dan de huidige situatie en zijn daardoor een verbetering.

Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden worden de rust, de stilte en de belevingswaarde in het gebied aangetast. Dit is echter van korte duur (hooguit 1/2 jaar), waarna de oude situatie terugkeert. Daarnaast heeft de GGOR-maatregel als doel de waterhuishouding positief te beïnvloeden.

Effect op samenhang

De maatregel heeft een positief effect op de samenhang van wezenlijke waarden en kenmerken. Door het verwijderen van bos en struiken neemt de samenhang tussen de verschillende heideterreinen toe. De vergroting van de samenhang van de ecologische structuur is overeenkomstig de doelstellingen vanuit Natura 2000. Ook de openheid neemt toe.

2.2.4 Nieuwe watergangen.

Effect op areaal

Om vernatting op particuliere percelen teniet te doen, moeten een tweetal watergangen gegraven worden met een bovenbreedte van 1m. Daar waar de meest noordelijke watergang gepland is, ligt in de huidige situatie al een greppel. Deze wordt vergroot. De andere nieuwe watergang is gepland in de berm van een weg.

Effect op kwaliteit

De waterlopen zullen de vernatting teniet doen op percelen die in particulier eigendom zijn en in landbouwkundig gebruik. De kwaliteit zal dan ook niet verslechteren.

Effect op samenhang

Vanwege de geringe bovenbreedte van de waterlopen zal er geen negatief effect optreden van de samenhang van de wezenlijke waarden en kenmerken.

2.2.5 Te dempen waterlopen.

Effect op areaal

Het dempen van de waterlopen zorgt in directe zin niet voor een wijziging van het areaal. Samen met de andere maatregelen leidt dit tot een hogere grondwaterspiegel in het gebied met als gevolg een afname van de drogere typen als droog bos met productie (N16.01) en een toename van het areaal vochtige heide (N06.04).

Effect op kwaliteit

In de huidige situatie is een groot deel van de beheertypen verdroogd. De vernatting zorgt voor een verbetering van de abiotische randvoorwaarden van de gewenste beheertypen en dus van een verhoging van de kwaliteit.

Effect op samenhang

Door het dempen van de waterlopen zal de terrestrische samenhang van het gebied vergroot worden. De samenhang tussen de aquatische typen blijft behouden, aangezien er door vernatting meer oppervlakte aan natte typen ontstaat.

3. Conclusie

De uitvoering van de maatregelen zorgt er voor dat met name het oppervlak droog bos met productie (N16.01) afneemt ten gunste van met name droge heide (N7.01). Er verdwijnt geen areaal aan EHS. Daarnaast zorgen de vernattingsmaatregelen ervoor dat de kwaliteit en oppervlakte van de nattere beheertypen (zoals vochtige heide) toeneemt. Ook de samenhang in de ecologische structuur in het gebied neemt toe, aangezien er een aaneengesloten netwerk van heidegebieden ontstaat. Dit komt ook overeen met de doelstellingen vanuit Natura 2000. De ingrepen hebben dan ook geen significant negatief effect op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS.